
Vergaderjaar 2019–2020

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

BI

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 januari 2020

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Algemene Zaken van 28 januari 2020.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 28 JANUARI 2020

Op dinsdag 28 januari 2020 vindt de Raad Algemene Zaken in Brussel plaats. Op de agenda staan de volgende onderwerpen: Meerjarig Financieel Kader, conferentie over de toekomst van Europa en de prioriteiten van het Kroatisch voorzitterschap. Bij geen van deze agenda-punten is besluitvorming voorzien. De Minister van Buitenlandse Zaken is wegens verplichtingen rondom de ambassadeursconferentie op diezelfde dag (waaronder een ontvangst van de Franse Minister van Buitenlandse Zaken en de ontvangst bij Zijne Majesteit de Koning) niet in de gelegenheid deze Raad bij te wonen.

Meerjarig Financieel Kader

Het Meerjarig Financieel Kader (MFK) is geagendeerd als informatiepunt. Naar verwachting zal het Kroatisch voorzitterschap een toelichting geven op de stand van zaken van het onderhandelingsproces en de stappen die het hierin de komende zes maanden verwacht. Op het moment van schrijven zijn er geen documenten verspreid ten behoeve van deze bespreking.

In de laatste bespreking op 10 december jl. is er binnen de Raad een gedachtewisseling geweest over de laatste versie van de «*negotiating box*», het onderhandelingsdocument¹. Hieruit bleek dat de posities binnen de Raad ten aanzien van het nieuwe MFK nog steeds ver uit elkaar liggen. Door het Finse voorzitterschap zijn er voor het eerst een uitgavenplafond, alsmede budgetten voor de verschillende uitgaven categorieën voorgesteld. De Tweede Kamer heeft voorafgaand aan de Europese Raad van 12-13 december jl. een kabinetsappreciatie van deze «*negotiating box*» ontvangen².

Tijdens de Europese Raad op 12–13 december jl. is het MFK niet inhoudelijk besproken. Regeringsleiders hebben wel conclusies over het MFK aangenomen, waarmee de voorzitter van de Europese Raad Michel mandaat heeft gekregen om de MFK-onderhandelingen voort te zetten om tot een definitief akkoord te komen. Hiermee is de rol van inkomend Raadsvoorzitter Kroatië een stuk beperkter geworden. In het verlengde hiervan wordt in de RAZ geen inhoudelijke bespreking voorzien.

Voorzitter van de Europese Raad Michel is voornemens om aan de hand van bilaterale besprekingen de posities van lidstaten in kaart te brengen en op basis daarvan een proces voor te stellen en in te richten om tot een Raadsakkoord te komen, inclusief een mogelijke extra Europese Raad eind februari. Hogergenoemde consultaties vinden eerst plaats op ambtelijk niveau, mogelijk gevolgd door gesprekken op politiek niveau. Daarbij zal van Nederlandse zijde de uw Kamer bekende kabinetsinzet worden uitgedragen. Hierin staat een modern en financieel houdbaar MFK dat de lasten eerlijk verdeelt, centraal.

Het kabinet is van mening dat een gemoderniseerd MFK, dat in omvang gelijk blijft aan 1% van het totale EU BNI, de EU in staat stelt een ambitieuze uitvoering te geven aan de Strategisch Agenda en andere prioritaire beleidsdoelstellingen. Hiervoor is het essentieel dat er scherpe keuzes worden gemaakt over de EU-uitgaven in de komende periode. De inzet van het kabinet is erop gericht om middels besparingen ten opzichte

¹ https://www.consilium.europa.eu/media/41632/mff-negotiating-box_presidency.pdf

² Verslag van het Schriftelijk Overleg Raad Algemene Zaken: Kamerstuk 21 501-20, nr. 2096 d.d. 6/12/2019

van de Commissievoorstellen ruimte te maken voor een sterkere reflectie van prioriteiten zoals onderzoek/innovatie, klimaat, veiligheid en migratie. Daarnaast zet het kabinet zich in voor inhoudelijke modernisering van EU-programma's en voor effectieve conditionaliteiten. Deze positie is vervat in de kabinetsappreciatie van de Commissievoorstellen³ en de relevante BNC-fiches van de onderliggende wetgevingsvoorstellen.

Conferentie over de toekomst van Europa

De Raad Algemene Zaken zal ook een eerste gedachtewisseling houden over de nog op te richten conferentie over de toekomst van Europa. Het idee van deze conferentie is door Commissievoorzitter Von der Leyen aangekondigd in haar toespraak voor het Europees parlement in juli jl., de zogenoemde «*political guidelines*».⁴ Naar verwachting zal de Europese Commissie voorafgaand aan de Raad Algemene Zaken, vermoedelijk op 21 januari 2020, een mededeling publiceren over de conferentie. De mededeling zal hoogstwaarschijnlijk een ontwerp van een gezamenlijke verklaring van de drie instellingen (Europese Commissie, Raad van Ministers en Europees parlement) bevatten, ter oprichting van de conferentie. De verwachting is dat de Raad Algemene Zaken zal spreken over de mededeling, met aandacht voor voorgestelde vorm en inhoud van de conferentie. Er vindt geen besluitvorming plaats tijdens deze Raad Algemene Zaken.

Na publicatie van de mededeling en de gezamenlijke verklaring ontvangt uw Kamer, zoals gebruikelijk, daar een kabinetsappreciatie van. De verwachting is dat voorgesteld zal worden dat de conferentie zal bestaan uit twee fases, waarbij de eerste fase ingaat op institutionele onderwerpen gerelateerd aan het functioneren van de Europese Unie en de democratische legitimiteit. De tweede fase zou gericht zijn op dialoog met burgers en het maatschappelijk middenveld over de verwachtingen en wensen ten aanzien van de Europese Unie en zich meer op inhoudelijke onderwerpen richten. Gedacht wordt aan 9 mei 2020 (Europadag) als startdatum voor de conferentie. In totaal wordt gericht op een doorlooptijd van twee jaar voor de conferentie. Wat betreft de vertegenwoordiging is de verwachting dat de Europese Commissie, Raad van Ministers en Europees parlement deel zullen nemen aan de conferentie, naast lidstaten, nationale parlementen en het maatschappelijk middenveld, waarbij de modaliteiten nog zullen moeten worden bepaald. De wijze waarop burgers betrokken zullen worden is nog onbekend.

Om vanaf het begin goed betrokken te zijn heeft de Minister van Buitenlandse Zaken onlangs gesprekken gevoerd met de verantwoordelijke commissarissen Šuica (democratie en demografie) en Jourová (vicevoorzitter, waarden en transparantie). Wat betreft de rolverdeling in de Europese Commissie heeft commissaris Šuica de verantwoordelijkheid voor de algehele coördinatie en het betrekken van burgers in het bijzonder. Vicevoorzitter Jourová is betrokken bij een aantal specifieke institutionele dossiers die naar alle waarschijnlijkheid op zullen worden gebracht in de conferentie, zoals de verkiezingen van het Europees parlement en de benoemingen van topfuncties bij de EU-instellingen. In de gesprekken met deze commissarissen heeft de Minister de eerste reactie van Nederland, conform de inzet voor de Europese Raad van 12–13 december jl.⁵, overgebracht.

³ Kamerstukken 21 501-20 nr. 1349 en nr. 1379

⁴ Zie https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf

⁵ Kamerstuk 21 501-20, nr. 1493

Voor Nederland is het van belang dat de drie betrokken EU-instellingen (Europese Commissie, Raad van Ministers en Europees parlement) op evenwichtige wijze vertegenwoordigd zijn en deelnemen aan de conferentie. Ook is het kabinet voorstander van directe vertegenwoordiging van lidstaten, om de nationale positie in te kunnen brengen. Het kabinet zal zich inspannen voor actieve betrokkenheid van nationale parlementen, in lijn met de door uw Kamer uitgesproken wens en de brief die meerdere parlementen na de COSAC⁶-vergadering van 2 december jl. gezamenlijk hebben ingediend. Waar het gaat om betrekken van burgers bij de conferentie zal het kabinet er aandacht voor vragen dat er in de selectie hiervan gelet wordt op de representativiteit van de groep. Wat betreft de werkwijze acht het kabinet het van belang dat de conferentie op een transparante, gestructureerde en volgbare manier wordt georganiseerd.

Inhoudelijk zal de nadruk wat het kabinet betreft moeten liggen op het uitvoeren van de prioriteiten zoals geformuleerd in de Strategische Agenda⁷ van de Europese Raad van 20 en 21 juni jl. Zoals ook vastgesteld in de conclusies van de Europese Raad van 12-13 december jl. dient de conferentie bij te dragen aan de ontwikkeling van het EU-beleid op middellange en lange termijn, zodat de huidige en toekomstige uitdagingen beter het hoofd kunnen worden geboden. Het kabinet heeft zijn inzet in de Europese Unie voor de komende jaren vastgesteld in de Staat van de Unie 2019⁸, waaronder ook een agenda ter verbetering van het functioneren van de Europese Unie en de instellingen. Deze agenda bestaat onder meer uit transparantie van wetgevingsprocessen, betere regelgeving, implementatie en handhaving en versterking van de rechtsstaat. Het kabinet zal zich hier onverminderd voor inspannen, en ziet mogelijkheden de conferentie als forum te gebruiken om deze agenda proactief in te brengen. Wat betreft de onderwerpen in de tweede fase van de conferentie is de inzet uit de Staat van de Unie 2019 leidend. Het kabinet zal deze inzet verder uitwerken in de komende Staat van de Unie.

Prioriteiten Kroatisch voorzitterschap

Kroatië vervult het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie van 1 januari tot en met 30 juni 2020, als onderdeel van het trio voorzitterschap met Roemenië en Finland. Tijdens deze Raad zal het Kroatisch voorzitterschap een presentatie geven van het voorzitterschapsprogramma, met de titel «*A strong Europe in a world of challenges*». Het Kroatisch voorzitterschap stelt daarin vier prioriteiten: een Europa dat ontwikkelt; een Europa dat verbindt; een Europa dat beschermt; en een invloedrijk Europa. Naast deze vier prioriteiten gaat de aandacht uit naar uitbreiding van de Unie en de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader. Gedurende de Raad zal Nederland aan Kroatië vragen om de transparantie *pilot* van Finland te continueren.

⁶ Conferentie van commissies van Europese Zaken van nationale parlementen van lidstaten van de Europese Unie

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/media/39933/a-new-strategic-agenda-2019-2024-nl.pdf>

⁸ Kamerstuk 25 078, nr. 1, vergaderjaar 2018–2019